

MÔI TRƯỜNG - BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

“Không tách biến đổi khí hậu ra khỏi quy hoạch phát triển”

TRONG HOẠCH ĐỊNH CHIẾN LƯỢC SẢN XUẤT, KINH DOANH CÁC DOANH NGHIỆP TÍCH HỢP CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ VỚI BĐKH ĐỂ ĐẢM BẢO PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG. XUNG QUANH VẤN ĐỀ NÀY, PHÓNG VIÊN TẠP CHÍ CÔNG THƯƠNG ĐÃ TRAO ĐỔI VỚI GS. TS TRẦN THỰC - VIỆN TRƯỞNG VIỆN KHOA HỌC KHÍ TƯỢNG THUỶ VĂN VÀ MÔI TRƯỜNG.

● THANH TÚ (thực hiện)

GS.TS TRẦN THỰC

PV: Theo ông, nhận thức của các bộ, ngành, doanh nghiệp và chính quyền các địa phương với BĐKH hiện nay như thế nào? Đặc biệt là các doanh nghiệp đã thực sự quan tâm đến ứng phó với BĐKH?

GS.TS Trần Thực: Nhận thức rõ những tác động nghiêm trọng của BĐKH đến sự phát triển bền vững của đất nước, Chính phủ đã phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia ứng phó với BĐKH từ năm 2008 và gần đây nhất là Chiến lược quốc gia và Kế hoạch hành động quốc gia về BĐKH, thể hiện chủ trương, chính sách, nỗ lực và quyết tâm của Việt Nam trong ứng phó với BĐKH. Bộ Tài nguyên và Môi trường cũng đã xây dựng và công bố Kịch bản BĐKH, nước biển dâng cho Việt Nam vào năm 2009 và năm 2011. Các bộ, ngành, địa phương đã xây dựng và triển khai Kế hoạch hành động ứng phó với BĐKH của Bộ, ngành, địa phương mình.

Những nỗ lực trên đã tạo được những chuyển biến ban đầu hết sức quan trọng trong nhận thức về BĐKH và các tác động của BĐKH, từng bước hình thành ý thức chủ động ứng phó với BĐKH.

Các doanh nghiệp cũng đã bước đầu tham gia vào các hoạt động thích ứng với BĐKH và giảm nhẹ phát thải khí nhà kính. Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam đã có nhiều hoạt động để tạo diễn đàn và cơ hội để các doanh nghiệp tham gia đầu tư và lĩnh vực BĐKH.

Tuy nhiên phải thừa nhận là sự tham gia của các doanh nghiệp cũng còn hạn chế, có lẽ BĐKH còn quá mới đối với các doanh nghiệp và vì thế họ chưa có đủ thông tin và chưa nhận thức được cơ hội kinh doanh trong bối cảnh BĐKH.

PV: Hiện có rất nhiều tổ chức phi chính phủ, các Bộ, ngành có nhiều chương trình dự án giúp đỡ các doanh nghiệp ứng phó với BĐKH. Theo ông việc triển khai này đã hiệu quả chưa và cần có những giải pháp cơ bản nào?

GS.TS Trần Thực: Chính phủ, các Bộ, ngành và một số tổ chức quốc tế đã có những dự án hỗ trợ cho các doanh nghiệp ứng phó với BĐKH. Những hoạt động này là rất hiệu quả, đánh giá được những tác động của BĐKH đến một số lĩnh vực kinh doanh của doanh nghiệp

và chuẩn bị các giải pháp để ứng phó.

Tuy nhiên, theo tôi vẫn còn rất nhiều việc để làm. Các doanh nghiệp cần xác định được rằng thích ứng với BĐKH hay giảm nhẹ phát thải khí nhà kính đều là cơ hội cho kinh doanh. Trong kinh doanh cần hiểu rằng với những tác động nghiêm trọng của sự nóng lên toàn cầu và mực nước biển dâng, vấn đề quan trọng hàng đầu trong ứng phó với BĐKH của Việt Nam là phải thích ứng, nói cách khác, thích ứng với BĐKH cần phải được đặt là trọng tâm. Thích ứng sẽ chủ yếu do đầu tư công. Giảm nhẹ khí nhà kính nên được coi là cơ hội kinh tế - xã hội và môi trường và chủ yếu sẽ do đầu tư từ các doanh nghiệp.

PV: Các doanh nghiệp Việt Nam đầu tư đổi mới trang thiết bị, công nghệ để bảo vệ môi trường thích ứng với BĐKH gặp nhiều khó khăn. Vậy theo ông các doanh nghiệp cần phải làm gì và Nhà nước cần giúp đỡ như thế nào?

GS.TS Trần Thực: Phần lớn các doanh nghiệp của chúng ta là doanh nghiệp vừa và nhỏ, với công nghệ còn lạc hậu, vì thế tính cạnh tranh của sản phẩm chưa cao, hơn nữa trong quá trình sản xuất còn có lượng phát thải khí nhà kính tương đối lớn trên một đơn vị sản phẩm. Điều này không theo kịp xu thế chung của thế giới là giảm phát thải khí nhà kính.

Công ước Khung Liên hiệp quốc về BĐKH (UNFCCC) đã kêu gọi các nước đang phát triển xây dựng "Kế hoạch hành động giảm nhẹ khí nhà kính phù hợp điều kiện quốc gia" (Nationally Appropriate Mitigation Action - NAMA). NAMA là một cơ hội để các nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam thực hiện việc giảm nhẹ phát thải khí nhà kính phù hợp điều kiện quốc gia trong bối cảnh phát triển bền vững và trên cơ sở hỗ trợ tài chính, chuyển giao công

nghệ và tăng cường năng lực của quốc tế. NAMA là hình thức huy động hỗ trợ quốc tế để giúp Việt Nam chuyển đổi công nghệ, tăng tính cạnh tranh của các sản phẩm, cách thức sản xuất hướng tới nền kinh tế các-bon thấp.

Trước mắt cần được nghiên cứu và hiểu thấu đáo để có những lựa chọn phù hợp với điều kiện quốc gia, có hướng dẫn cụ thể hơn và cũng cần tuyên truyền, phổ biến kiến thức về NAMA để các Bộ, ngành, các thành phần kinh tế thực hiện.

PV: Thời gian tới, các cơ quan quản lý, đặc biệt là Bộ Tài nguyên và Môi trường, cần có chương trình hành động nào nhằm nâng cao nhận thức cộng đồng về BĐKH, thưa ông?

GS.TS Trần Thực: Sau 3 năm thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia, Việt Nam đã đạt được những thành quả quan trọng trong ứng phó với BĐKH, cụ thể là: Một số chủ trương, chính sách về BĐKH bước đầu đã được đưa vào các văn kiện quan trọng của Đảng; Tạo được những chuyển biến ban đầu hết sức quan trọng trong nhận thức và các tác động của BĐKH, hình thành ý thức chủ động ứng phó với BĐKH; Từng bước xây dựng, hoàn thiện chính sách, pháp luật về ứng phó với BĐKH một cách đồng bộ, thuận lợi để chủ động ứng phó với BĐKH; Chủ động hợp tác quốc tế, huy động nguồn lực ứng phó với BĐKH;...

Nhiệm vụ đánh giá mức độ, tác động của BĐKH đối với các ngành, lĩnh vực được tập trung triển khai trước và đã đạt được những yêu cầu cơ bản làm cơ sở để xây dựng kế hoạch hành động ứng phó với BĐKH.

Trên cơ sở kết quả đánh giá mức độ và tác động của BĐKH, kế hoạch hành động ứng phó với BĐKH đã được các Bộ, ngành, địa phương xây dựng, ban hành.

Các tỉnh, thành phố xây dựng và ban hành Kế hoạch hành động ứng phó với BĐKH, đặc biệt là các tỉnh ven biển và các tỉnh thuộc khu vực đồng bằng sông Cửu Long chịu tác động nặng nề của BĐKH và nước biển dâng. Bên cạnh các hoạt động thích ứng với BĐKH, các hoạt động giảm nhẹ khí nhà kính cũng đã được chú trọng triển khai, điển hình như: Khuyến khích sử dụng tiết kiệm năng lượng; Phát triển năng lượng tái tạo; Triển khai các dự án giảm nhẹ phát thải khí nhà kính theo cơ chế phát triển sạch (CDM).

PV: Tích hợp vấn đề BĐKH vào chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội là một phương pháp tiếp cận hiệu quả. Vậy đối với các doanh nghiệp thì việc tích hợp ứng phó BĐKH trong các chiến lược kinh doanh sẽ mang lại hiệu quả gì trong thời gian tới, thưa ông?

GS.TS Trần Thực: Có thể thấy tích hợp các vấn đề BĐKH vào chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội cấp quốc gia/ngành và tỉnh/thành phố là nhiệm vụ quan trọng nhằm ứng phó với BĐKH và đảm bảo phát triển bền vững.

Đối với các doanh nghiệp, việc tích hợp vấn đề BĐKH vào kế hoạch kinh doanh là rất quan trọng. Cần đánh giá được những tác động của BĐKH đến lĩnh vực kinh doanh của mình: (1) Những tác động tiêu cực của BĐKH (do thay đổi điều kiện tự nhiên như nhiệt độ, lượng mưa, úng ngập, nước biển dâng..., và những tác động tiêu cực do các hành động ứng phó với BĐKH của thế giới và kể cả trong nước); và đặc biệt là (2) Cơ hội kinh doanh do BĐKH mang lại, để từ đó có những quyết định kinh doanh phù hợp.

PV: Xin cảm ơn ông!